

1. Винниченко В. Відродження нації. Т. 2. – Київ – Відень, 1920. – 542 с.
2. Грабовська І.О. Проблема засад дослідження українського менталітету та національного характеру // Сучасність. – 1998. – №5 – С. 58–70.
3. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу / Ю.О. Федів, Н.Г. Мозкова. Історія Української філософії. – К.: Україна, 2000. – 512 с.
4. Кухта Б.Л. З історії української політичної думки: текст лекцій: Навч. посібник. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
5. Політологія. Кінець XIX – перша половина XX століття: Хрестоматія. – Львів: Світ, 1996. – 800 с.
6. Потульницький В.А. Істрія Української політології (концепція державності в зарубіжній історико-політичній науці). – К.: Либідь, 1992. – 232 с.
7. Фартушиний А. Українська національна ідея як підстава державотворення: Монографія. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2000. – 308 с.
8. Франко Іван. *Ukraina irredenta* // Житє і слово. – 1895. – Т. 4. – С. 471–483.
9. Цимбалістий Б. Тавро бездержавності. Політична культура українців. – К.: Видання Всесвітньої Координаційної Ради та Республіканської асоціації українознавців, 1994. – 61 с.
10. Шаповал Ю.Г. І в Україні свяtilося те слово...: Наукові праці. – Львів: ПАІС, 2003. – 680 с.
11. Громадська думка. Соціологія: Короткий енциклопедичний словник / Під заг. ред. В. Воловича. – К.: Український Центр духовної культури, 1998. – 736 с.

Олександр Сивак

Львівський Військовий інститут Національного університету “Львівська політехніка”

ПІДГОТОВКА ВИСОКООСВІЧЕНИХ ОФІЦЕРСЬКИХ КАДРІВ – ВАЖЛИВЕ ЗАВДАННЯ СУЧАСНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

α Сивак О., 2006

Зроблено спробу розкрити сучасну систему підготовки високоосвічених офіцерських кадрів для Збройних Сил України, зростаючу роль у реалізації цього важливого завдання вищих військових навчальних закладів. Звернемо особливу увагу на актуальні питання перебудови, реформування військової освіти відповідно до нових структур, завдань українського війська.

The attempt to open a modern system of high-qualified officer staff for the Ukrainian Armed Forces, increase the role in the fulfillment of this important task of higher military educational institutions is done in this article. The attention is focused on the vital problems of military education reforming according to modern structures, tasks of the Ukrainian Army.

Реалізація визначеної політичним керівництвом Української держави програми реформування національних Збройних сил передбачає комплексне розв’язання низки невідкладних завдань політичного, військового, організаційного характеру. Провідними у реформуванні Збройних сил потрібно вважати проблеми удосконалення добору, розстановки і виховання офіцерського, командного складу Збройних сил України, покликаною забезпечити якісно новий, досконаліший рівень боєздатності військ, надійнішу національну безпеку держави.

За роки існування незалежної Української держави кадровий склад Збройних сил України значно якісно поліпшився, поповнився чималим загоном молодих, професійно зрілих військових фахівців. І це зумовлено постійно зростаючою увагою у нашій країні до удосконалення військової освіти, підвищення ефективності діяльності військових навчальних закладів.

Як відомо, незалежна Українська держава успадкувала від колишнього СРСР доволі поширену, багатопрофільну мережу військових навчальних закладів, яка виявилася занадто громіздкою і не відповідала новій структурі та завданням розбудови Збройних сил України.

Уряд, Міністерство оборони України подбали про удосконалення системи військової освіти. На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 року №1410 “Про створення єдиної системи військової освіти” було затверджено Концепцію військової освіти в Україні. Реалізація її положень сприяла передусім усуненню дублювання у напрямках та профілях підготовки військових фахівців, оптимізації мережі військових навчальних закладів, організації підготовки спеціалістів, які раніше в Україні не готувались.

Структурна перебудова системи військової освіти здійснювалась відповідно до змін структури та чисельності Збройних сил України.

Важливе значення для подальшого удосконалення кадрової політики у Збройних силах України мало запровадження у Міністерстві оборони України системи замовлення на підготовку офіцерських кадрів, яка відповідала б потребам Збройних сил України у підготовлених офіцерських кадрах, задовольняла б потреби й інших військових формувань, мобільні підрозділи яких покликані виконувати миротворчі місії під егідою ООН. Ця акція Міністерства оборони, як виявилось, зміцнила морально-психологічну стійкість, виявила благодійний вплив на переконання майбутніх молодих офіцерів у правильності вибраної ними військової кар'єри, стимулювала до поглибленого освоєння теорії, навичок майбутньої військової професії. Зросла увага до конкретної навчальної діяльності військових ВНЗ, узагальнення і поширення передового досвіду навчально-методичної роботи, насичення навчально-методичної бази сучасними обладнанням, комп'ютерною технікою, новою навчальною літературою.

У вищих військових закладах було позитивно оцінено ініційовану Міністерством оборони України велику роботу з розробки і впровадження у практику освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм для випускників вищих військових навчальних закладів, навчальних програм, які були введені в дію 1 вересня 1998 року.

Особливо відзначимо, що серед чинників, які найбільшою мірою вплинули на стрімкі масштабні зміни та організацію вищої військової освіти, насамперед слід назвати започаткований процес інтеграції системи військової освіти в загальнодержавну систему освіти. Це дало змогу, крім значної економії бюджетних асигнувань, досягти максимально ефективного використання науково-педагогічного потенціалу цивільних навчальних закладів у підготовці військових спеціалістів.

Львівський військовий інститут був одним з перших в Україні, що ініціював інтегрування військової і цивільної освіти. Сьогодні Львівський інститут Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного є органічною складовою Національного університету "Львівська політехніка". Вхідження Військового інституту у структуру Національного університету "Львівська політехніка" виявилось надзвичайно вдалою і цілком виправданою акцією. Військовий інститут зміг повною мірою скористатися потужною навчально-матеріальною базою Національного університету, його багатими бібліотечними фондами. До навчального процесу з курсантами було залучено висококваліфікований професорсько-викладацький склад. Спільними зусиллями науковців, викладачів, кафедр Військового інституту і Національного університету було налагоджено підготовку і видання численних підручників, навчально-методичних посібників, у Військовому інституті за підтримки керівництва Національного університету налагоджено підготовку фахівців на комерційних засадах. Розширилися можливості налагодження плідних взаємозв'язків з провідними ВНЗ України і країн Європи.

Військовий інститут Національного університету "Львівська політехніка" підтримує постійні контакти з військовими підрозділами, в яких сьогодні проходять військову службу випускники нашого інституту. Налагоджена практика систематичного аналізу, узагальнення і розгляду на засіданнях Вченої ради інституту відгуків, які надходять з військових частин, де проходять службу вихованці нашого інституту. Як правило, до інституту надходять схвальні, позитивні оцінки щодо якості професійної, загальнотеоретичної, морально-психологічної підготовки колишніх курсантів Львівського військового інституту.

У директивних документах останнього часу підкреслюється необхідність формування нової генерації офіцерського корпусу Збройних сил України. Закономірно, що у нинішніх умовах військовий професіонал повинен мати не лише високий рівень підготовки у суто військовій сфері, а й чітко орієнтуватися в інших сферах політичної, економічної, соціальної діяльності, демонструвати глибокі національно-патріотичні переконання, відрізнятися свідомою дисциплінованістю, високою морально-психологічною стійкістю. Саме на прищеплення цих якостей майбутніх офіцерів Збройних сил України спрямовується Міністерством оборони України діяльність вищих військових навчальних закладів України.

В дусі сучасних вимог керівництва, Вчена рада Львівського інституту Сухопутних військ приділяє велику увагу удосконаленню викладання курсів гуманітарних дисциплін, зокрема курсу політології. Різноманітні заходи спрямовуються на сприяння курсантам, студентам у засвоєнні матеріалів курсів гуманітарних дисциплін. Курс політології у Львівському інституті Сухопутних військ викладають висококваліфіковані викладачі кафедри політології Національного університету "Львівська політехніка". Зусиллями професорсько-викладацького колективу цієї кафедри було підготовлено і опубліковано низку цінних навчальних посібників, які стали вагомою підмогою курсантам, студентам у засвоєнні найважливіших тем курсу. Звичайно, було б доцільно збільшити кількість навчальних годин, які виділяються для вивчення курсу політології. Сподіваємося, що це в перспективі обов'язково буде здійснено.

Поетапний перехід до військової служби за контрактом вимагає значно більшої уваги до підготовки сержантського складу, удосконалення діяльності військових ліцеїв.

Реформування військової освіти поєднується з реалізацією енергійних заходів щодо поживлення військової науки. Звертається увага на ґрунтовне дослідження проблем військової історії, розкриття форм і способів застосування військ у збройних конфліктах у різних регіонах світу, обґрунтування принципів, напрямів, шляхів подальшого розвитку Збройних сил України, набуття досвіду, нагромадженого Збройними силами країн СНД, НАТО.

Розмірковуючи над шляхами подальшого удосконалення військової освіти, слід звернути увагу на необхідності вирішення таких проблем:

на наш погляд, доцільно прийняти цільову програму, яка б забезпечила підвищення рівня наукової кваліфікації викладацького складу вищих військових навчальних закладів; передбачити інтенсивнішу роботу з підготовки і захисту кандидатських, докторських дисертацій, надання творчих відпусток для завершення дисертаційних досліджень, делегування найбільш обдарованої молоді до ад'юнктури, маючи на меті послідовне омолодження колективу науково-педагогічних працівників;

слід передбачити налагодження ґрунтового вивчення досвіду вищих військових навчальних закладів США, Росії, провідних країн Європи; послідовно впроваджувати в життя вищих військових навчальних закладів України найкращі, найефективніші напрацювання в галузі зарубіжної військової освіти;

незаперечною є потреба докорінного якісного поліпшення мовної підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України. Було б виправдано директивно зажадати, щоб випускники вищих військових закладів, а протягом трьох- чотирьох наступних років всі офіцери Збройних сил України досконало оволоділи державною українською та однією з іноземних мов;

варто передбачити запровадження практики періодичного стажування курсантів – дипломників в приязних до України зарубіжних країнах, передбачити прийом на стажування в Україні курсантів військових навчальних закладів із зарубіжних країн;

враховуючи сучасний досвід військових навчальних закладів зарубіжних країн, слід наполегливо домагатися набуття курсантами ґрунтового опанування комп'ютерною технікою;

поки що невиправдано мало приділяється уваги вивченню і впровадженню найновітніших технологій навчального процесу, що інтенсивно використовується у зарубіжній вищій школі.

Міністерство оборони України спільно з Міністерством освіти і науки України могло б, на наш погляд, ініціювати створення колективів авторів (за участю найкомпетентніших військових і цивільних фахівців) для підготовки підручників, навчальних посібників з найважливіших предметів, передбачених навчальними програмами військових навчальних закладів, варто практикувати залучення до написання навчальної літератури провідних зарубіжних фахівців, неприпустимо, що в Україні відсутня практика оголошення конкурсів на написання підручників з найважливіших навчальних тем.

На окремий розгляд заслуговують питання удосконалення роботи щодо поліпшення якісних характеристик професорсько-викладацького складу. Зрозуміло, що добір викладацького складу повинен здійснюватися виключно на конкурсних засадах. У військових ВНЗ повинна бути здійснена низка заходів щодо посилення соціального захисту викладачів (підвищення оплати праці, система заохочень за довголітню сумлінну працю тощо).

Ще раз підкреслимо, що Уряд, Міністерство оборони України і далі вживають заходів з реформування військової освіти. В найближчі роки припинять своє існування або будуть реорганізовані навчальні заклади, які сьогодні орієнтовані на підготовку фахівців з малоперспективних спеціальностей, не відповідають сучасним вимогам Збройних сил України.

Реформування вищої військової освіти в Україні безпосередньо торкнулося і Львівського військового інституту. Постановою Кабінету Міністрів України від 26 травня 2005 року №381 "Про заходи щодо оптимізації мережі вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів", на базі Львівського інституту було запропоновано створити видовий навчальний заклад Сухопутних військ Збройних сил України. Після проведення значних організаційних, кадрових, навчально- методичних змін інститут 1 вересня 2006 року продовжив свою діяльність як видовий навчальний заклад. Завершено формування факультетів бойового застосування військ, ракетних військ і артилерії, морально-психологічного забезпечення та логістики. Вдвічі збільшено кількість кваліфікованих науково-педагогічних працівників, переважна більшість яких кандидати військових та технічних наук. Створено потужну аудиторну та польову навчально-матеріальну базу підготовки всього спектра фахівців Сухопутних військ.

Вищі військові навчальні заклади України спрямовані на досягнення найвищих якісних показників у підготовці офіцерських кадрів, спроможних домагатись формування нової оптимальної моделі Збройних сил України за чисельністю, мобільністю, професійною підготовкою, новітнім озброєнням.

Висловимо впевненість, що Збройні сили України, поповнюючись молодими офіцерськими кадрами, тісно співпрацюючи з досвідченими кадрами, будуть спроможні з честю виконати покладені на них завдання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція військової освіти в Україні. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410.
2. Концепція інформатизації військової освіти. Затверджена начальником Головного управління військової освіти МО України 28 жовтня 1997 р.
3. Нецадим М.І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2003. – 852 с.
4. Про Державну програму переходу Збройних сил України до комплектування військовослужбовцями, які проходять службу за контрактом: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 348/2002.
5. Про затвердження Інструкції про організацію освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України від 30 жовтня 1998 р. № 399.
6. Про затвердження Положення про організацію психолого-педагогічного забезпечення підготовки військових фахівців: Наказ Міністра оборони України від 30 березня 2001 р. № 105.
7. Про організацію підготовки офіцерського складу оперативно-стратегічного оперативно-тактичного та тактичного рівнів у військових навчальних закладах Міністерства оборони України: Директива Міністра оборони України від 14 квітня 1994 р. № Д-20.
8. Варій М.Й. Морально-психологічний стан військ, його оцінка та підтумка на високому рівні: Монографія. – Л.: ВВП Львівський державний університет "Львівська політехніка", 1996. — 311 с.
9. Герасина Л.Н. Современная высшая школа в условиях реформации образования. – Харьков, 1993. – 152 с.
10. Иванов В.П. Формирование личности офицера. – М.: Воениздат, 1986. – 160 с.
11. Кремінь В.Г. Національна освіта як соціокультурне явище // Учитель. – 1998. – №2. – С. 10 – 17.
12. Маслов В.С. Теорія і практика культурологічної підготовки слухачів і курсантів: Монографія. – К.: Логос, 1997. – 174 с.
13. Методичний посібник з питань удосконалення професійної підготовки генералів, адміралів і офіцерів постійного складу військових навчальних закладів Міністерства оборони України. – К.: МО України, ГУВО, НМЦ ВО, 2001. – 43 с.
14. Нецадим М.І. Особливості застосування психологічної діагностики в процесі психолого-педагогічного забезпечення підготовки військових фахівців // Військова освіта: Зб. наук. пр. – К.: МО України, НМЦ ВО, 2002. – № 10. – С. 3 – 14
15. Овчинников Б. В. Вопросы психофизиологического обследования кандидатов в военно-учебные заведения, курсантов учебных частей. Проблемы теории и практики профессионального отбора кандидатов в ВУЗы и учебные подразделения в свете требований приказа Министра обороны СССР 1984 года № 250. – Л., 1986. – 158 с.
16. Янушкевич Ф. Технология обучения в системе высшего образования / Пер. с польс. – М.: Высш. шк., 1986. – 135 с.

Олександр Тімченко
Львівської комерційна академія

ДУХОВНІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТІЇ М. БЕРДЯЄВА ТА СУЧАСНІСТЬ

α Тімченко О., 2006

Розглядається взаємозв'язок між політичною та духовною сферами життєдіяльності людини у світлі персоналістичного світогляду мислителя.

In the article "Spiritual fundamental of M.Berdyaev's democracy and modern time" relations between political and spiritual spheres of human's activity are examined in content of personalistic world-view of the thinker.

Проблеми та суперечності сучасного політичного життя не завжди вирішуються засобами самої політики і тому вимагають переосмислення її висхідних базових позицій. Таке переосмислення неможливе без історичного екскурсу та виходу за межі політичних відносин (споглядання себе з боку нетрадиційних "неполітичних" позицій). У цьому контексті інтерпретації політичних явищ М. Бердяєвим виявилися